

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Literatura

Škrdla, P., Knotek, P., Kuča, M., Rychtaříková, T., Eigner, J., Bartík, J., Vokáčová, J., Vokáč, M., Nikolajev, P. 2012: Neobvykle situovaná polykulturní lokalita Mohelno-Plevovce - příklad pronikání lidí do nitra Českomoravské vrchoviny. *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 97(2), 209–223.

Škrdla, P. 2013: *Mohelno*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 504/2013. Uloženo: Archiv nálezoových zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Škrdla, P., Nikolajev, P., Rychtaříková, T. 2013: *Mohelno*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 4096/2013. Uloženo: Archiv nálezoových zpráv, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Resumé

In September 2013, an area of 5 x 3m surrounding flat stone concentration A was excavated. A hexagonal structure paved from flat stones of local provenance was documented (Fig. 3). Within the paved area the artifact density was relatively high. Outside the paved area the density of finds decreases rapidly, which indicates a strong barrier-effect along the pavement boundary. The stone structure is interpreted as a dwelling.

The charcoal sample yielded a ^{14}C result of 16280±80 BP (Poz-57891) dating the occupation to the end of the LGM.

The industry is characterized by steeply retouched end scrapers and specific tiny backed microliths (Fig. 4) missing analogy within Moravia. A salvage excavation will continue.

PAVLOV (OKR. BŘECLAV)

Lokalita I – Jihozápad. Gravettien. Revize, prospekce a předstihový výzkum.

Lokalita Pavlov I představuje jednu ze tří velkých sídelních aglomerací moravského gravettien (pavlovien), dosud zkoumanou pouze plošným odkryvem Bohuslava Klímy v letech 1952-1972, a to ve dvou hlavních sektorech – jihovýchod a severozápad. Ve dnech 5.–23. 8. 2013 byly vyhloubeny čtyři sondy (A–D), směřované do zatím neprozkoumaného sektoru jihozápad (obr. 5). Všechny sondy zachytily hrany předchozích výkopů, což zpětně umožňuje upřesnit polohu starého výzkumu v rámci parcely. Stratigraficky tyto sondy ukázaly, že v dosud nezkoumané části probíhá kulturní souvrství ve značných hloubkách, až 3–5 m pod nejmladší spraš; utváří je několik poloh interstratifikovaných mezi vrstvičkami spraše o celkové mocnosti 0,5–0,7 m; v podloží leží vápencová suť a terciární jíly (obr. 6–7).

Sedimenty kulturního souvrství byly odebrány k proplavení a získán tak bohatý paleobotanický, malakozoologický, osteologický a archeologický materiál, jehož třídění dále probíhá. Sekvence celkem 9 C14 dat z profilů sond A, B a D dokládá, že kulturní souvrství se ukládalo postupně v časovém úseku 32–25 ky uncalBP. Zachycuje tedy nejen vrcholný gravettien (pavlovien), dosud na lokalitě plošně zkoumaný (B. Klíma), ale také starší, dosud málo známé fáze mladopaleolitického osídlení hlouběji v podloží (obr. 7). To je významný nový poznatek k celkové stratigrafii a chronologii osídlení Pavlova. Mimo to budou výsledky výzkumu 2013 využity při dalších předstihových a záchraných pracích, v návaznosti na plánovanou výstavbu Archaeoparku na této parcele.

Obr. 5. Pavlov I, letecký pohled a poloha sond A–D. Foto P. Pokorný.
Fig. 5. Pavlov I, bird's eye view of the site showing location of trenches A–D. Photo P. Pokorný.

Obr. 6. Pavlov I, sonda D, průběh výzkumu.
Foto J. Svoboda.

Fig. 6. Pavlov I, trench D, course of the excavation. Photo J. Svoboda.

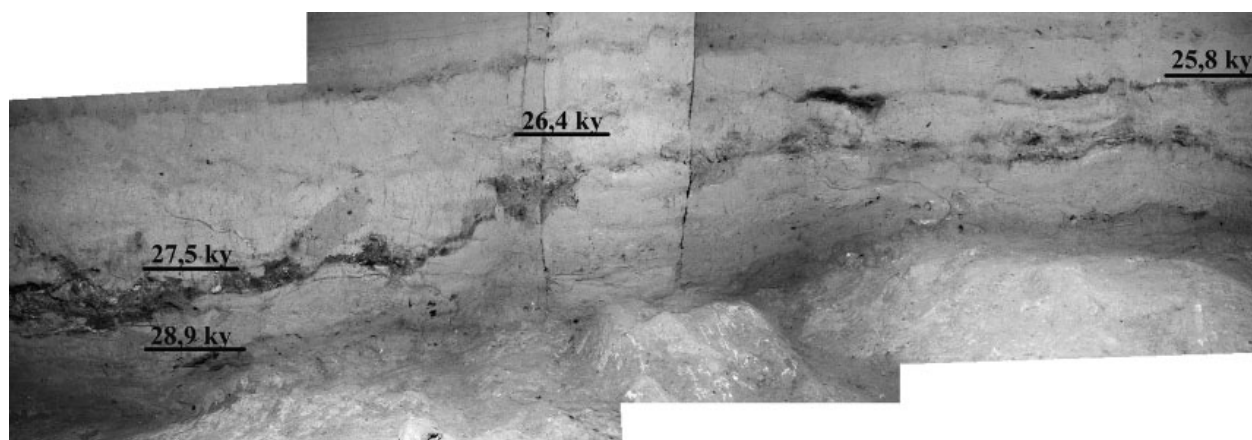
Pomocí doplňujících vrtů jsme detekovali průběh kulturního souvrství rovněž v dalších dosud nezkoumaných částech lokality, jmenovitě v sektoru severovýchod. Průběžně probíhal archeologický dohled nad výstavbou na dalších místech v intravilánu obce, a to při rekonstrukci areálu „U venuše“ (pouze terciární sedimenty) a v sousedství hřbitova (nejmladší spraš překrývající po svahu uložené půdní sedimenty, bez artefaktů).

Výzkum probíhal v rámci projektu OPVK CZ.1.07/2.3.00/20.0181 FITEAMP – *Formování interdisciplinárního týmu evoluční antropologie moravských populací*. Provázely jej opět tematické semináře z paleobotaniky, archeozoologie, metod archeologického a antropologického výzkumu a dokumentace.

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázelová

Resumé

Site Pavlov I represents one of the three large Gravettian (Pavlovian) settlement agglomerations, until now excavated exclusively by Bohuslav Klíma between 1952–1972, in two sectors – Southeast and Northwest. Between August 5.–23. 8, 2013, we excavated four additional trenches (A–D) in the hitherto unexplored sector Southwest (Fig. 5). All trenches touched edges of the previous excavation which, therefore, can now be more precisely localized within the general site plan. Stratigraphically, the trenches showed that the uppermost loess reaches maximal depths of 3–5 m; the thickness of the cultural deposits below, formed by several horizons interstratified by loess, makes 0,5–0,7 m; and the base is formed by limestone scree and by Tertiary clays (Fig. 6).

Obr. 7. Pavlov I, sonda A, profil kulturním souvrstvím s lokalizací čtyř radiokarbonových dat. Foto V. Sojka.

Fig. 7. Pavlov I, trench A, section of cultural layers showing position of four C14 dates. Photo V. Sojka.

Sedimentary content of the cultural layers has been wet-sieved and a large volume of paleobotanical, malacozoological, osteological, and artefactual materials is recorded and is still being sorted. Sequence of 9 C14 dates taken from sections in trenches A, B, and D demonstrates that the cultural deposits were formed gradually, within the time-span of 32–25 ky uncalBP. This sequence covers not only the Evolved Gravettian, excavated on large surfaces by B. Klíma, but also earlier, hitherto unknown Upper Paleolithic occupations below (Fig. 7). This is a new important contribution to decoding the site-formation processes at Pavlov. In addition, the 2013 results will be used for further salvage excavation strategies related to the construction of an Archaeopark at this site.

PAVLOVICE (OKR. PŘEROV)

„Stupník“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při jihozápadním okraji intravilánu obce Pavlovice u Přerova byly dne 12. 6. 2013 nalezeny tři paleolitické artefakty. Lokalita byla objevena v rámci systematického průzkumu paleolitického osídlení Kelečské pahorkatiny na výběžku výrazného návrší v poloze „Stupník“. Jedná se o mimořádně výraznou polohu, která umožňuje optickou kontrolu směrem severozápadním do Moravské brány. Geografická souřadnice místa nálezu je 49°27'56.4"N 17°32'43.0"E (WGS-84). Nadmořská výška nálezu činí 294 m. Mezi nalezenými artefakty zaujme škrabadlo na čepeli vyrobené ze silicitu severské proveniencie a dále drasadlo na masivním úštěpu vyrobené ze silicifikovaného jemnozrného pískovce. Kromě artefaktů byl na lokalitě zaznamenán výskyt valounů moravských jurských rohovců, jejichž povrch tvoří nápadný černý pouštní lak. V bezprostředním okolí lokality se nachází zdroje menilitu, jehož nápadné koncentrace lze pozorovat především v poloze „Přední příčky“. Nově objevená lokalita představuje v této části katastru obce zcela první doklad paleolitického osídlení. Dosud byla známa především paleolitická lokalita v poloze „Přísahanec“ v severovýchodní části katastrálního území Pavlovic, kterou uvedl do literatury A. Přichystal (1980).

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá, Jan Mikulík

Literatura

Přichystal, A. 1980: Pavlovice u Přerova – další paleolitická stanice v Moravské bráně. *Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci* 208, 30–32.

Resumé

Upper Paleolithic artefacts were collected at Pavlovice near Přerov, Stupník field.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Intravilán - lokalita Ia. Ul. Pod skalkou, parc. čís. 30/4. Střední paleolit. Revizní výzkum.

Centrální část archeologické lokality v Předmostí byla zničena intenzivní těžbou vápence a spraše v druhé polovině 19. a v prvních desetiletích 20. století. Na lokalitě Předmostí Ia, na parc. čís. 30/4, zůstal zachován těžbou nedotčený relikt sedimentů rohlíkovitého tvaru, které svým sv. okrajem zhruba kopíruje průběh odtěžené Skalky. Ze strany sz. toto zemní těleso ohraničuje chodník vedoucí k Památníku lovců mamutů postaveném ve svahu poblíž sv. nároží hřbitova - lokalita Ib. Z historie výzkumu vyplývá, že jde o plochu, kterou si pro další výzkum připravoval K.J. Maška, ale kterou posléze vytěžil M. Kříž (srv. Kříž 1903, plán na str. 50). V západním svahu tělesa položil v roce 1975 B. Klíma tři zjišťovací sondy. První a druhá sonda položená v severním sektoru neprokázala přítomnost neporušených sedimentů. Jednalo se o přemístěné zeminy s vápencovými sutěmi. V třetí sondě, situované u jižního okraje rohlíkovitě protáhlého hřbitku, zachytil pod čistou spraší v hloubce 1,30 m šedavě popelovitý horizont s ojedinělými uhlíky. Zřejmě se jednalo o mladopaleolitickou vrstvu bez nálezů. Horizont probíhal na hladině uvrstvených sprašových hlín o mocnosti 1,00 m, v jejichž podloží ležela nevyrazná poloha silně navětralých vápencových sutí. Tato suť překrývala mezivrstvu se zbytky hnědavě až rudě zbarvené půdy nasedající na kompaktnější vápencovou suť při basi profilu (Klíma 1977, 9). Dále konstatuje, že nálezová situace odpovídá některým stratigrafickým pozorováním J. Kniese a poruchu v čele sondy spojuje se sondou položenou M. Křížem v r. 1895.

V letech 2010–2012 byly ve spolupráci s AÚ AV ČR Brno, v. v. i., pracovníky archeologického pracoviště Muzea Komenského Přerov, p. o., položeny tři revizní sondy vedené v severním a jižním svahu návrší a v severním sektoru vrcholového platů (obr. 8). Sonda č. 1 zapuštěná do severního svahu tělesa z vrcholové nivelety 226,14 m n. m., v těsné blízkosti pravděpodobné lokace odkryvu hrobového areálu K. J. Maškou v r. 1894, vykazovala srovnatelné stratigrafické uspořádání jako odkryté profily sondy č. 2, zapuštěné do jižního svahu návrší z výškové úrovně 225,8 m n. m. Povrch svahu tvořily recentní redeponované sedimenty, které (jak lze na lokalitě takového rozsahu očekávat) obsahovaly ojedinělé odštěpky kamenné industrie a drobné frag-